

Historický lexikon obcí České republiky 1869-2015

Na konci roku 2015 vydal Český statistický úřad [Historický lexikon obcí České republiky 1869-2015](#), který aktualizuje Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Po deseti letech přináší lexikon elektronickou aktualizaci tabulkové části a navíc zařazení nové nejnižší územní úrovně do legendy a rozšíření sloupců o údaje katastrální příslušnosti územních celků a roku jejich připojení k současné obci.

Historický lexikon obcí zachycuje dlouhodobý vývoj osídlení na území ČR v členění podle krajů, okresů, obcí a jejich částí včetně lokalit a také údaje o katastrální příslušnosti územních celků podle uspořádání k 1. 1. 2014 aktualizovaný o nové části obcí vzniklé do 1. 10. 2015. **Vychází z výsledků sčítání lidu, domů a bytů uskutečněných v letech 1869-2011.**

Ukázka z tabulkové části lexikonu

Retrospektivní přehled o počtu obyvatel a domů v letech 1869 - 2011 v krajích a okresech

Kraj, okres	Počet obyvatel													
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Pardubický kraj	486 227	508 728	518 094	528 830	551 164	531 909	544 849	448 382	483 254	488 766	512 573	508 718	508 281	511 627
Chrudim	112 143	118 811	118 948	121 971	126 851	123 317	123 957	102 109	106 402	104 210	105 548	104 662	103 934	103 199
Pardubice	81 208	90 778	94 467	99 973	110 095	113 000	119 905	118 008	138 579	149 563	163 271	162 772	160 658	168 423
Svitavy	142 481	146 643	150 006	152 558	153 390	143 472	145 551	104 162	108 757	105 095	107 544	105 134	105 442	103 245
Ústí nad Orlicí	150 395	152 496	154 673	154 328	160 828	152 120	155 436	124 103	129 516	129 898	136 210	136 150	138 247	136 760

Okres Svítavy

Poř.č.	Okres, obec, část obce (díl), historická osada / lokalita	Katastrální území	Výměra v ha	Rok připojení	Počet obyvatel													
					1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
a	b	j	k	l	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Okres Svítavy				142 481	146 643	150 006	152 558	153 390	143 472	145 551	104 162	108 757	105 095	107 544	105 134	105 442	103 245
1.	Banín	Banín	1 293		701	668	702	719	731	696	694	367	403	357	328	276	304	301
2.	Bělá nad Svitavou	Bělá nad Svitavou	1 155		1 053	1 167	1 209	1 225	1 259	1 098	1 158	693	736	708	605	498	477	505
3.	Bělá u Jevíčka		970		828	768	848	854	881	892	852	630	642	560	476	395	380	355
	1. Bělá u Jevíčka				672	613	692	698	719	711	676	502	521	458	395	316	310	289
	Bělá u Jevíčka	Bělá u Jevíčka	514		505	470	527	522	558	531	548	397	419	383	319	261	269	249
	Malonín	Malonín	260		167	143	165	176	161	180	128	105	102	75	76	55	41	40
	2. Smolná	Smolná u Jevíčka	196		156	155	156	156	162	181	176	128	121	102	81	79	70	66
4.	Benátky	Benátky u Litomyšle	478		484	490	507	468	451	431	456	325	308	305	288	255	300	350
5.	Bezděčí u Trnávky		699		365	358	367	357	362	357	343	279	276	243	224	216	238	213
	1. Bezděčí u Tmávky	Bezděčí u Tmávky	483		279	264	267	272	262	268	251	208	201	180	174	166	181	154
	2. Unerázka	Unerázka	217	1964	86	94	100	85	100	89	92	71	75	63	50	50	57	59

Okres Svítavy

Poř.č.	Okres, obec, část obce (díl), historická osada / lokalita	Katastrální území	Výměra v ha	Rok připojení	Počet domů													
					1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
a	b	j	k	l	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	Okres Svítavy				20 457	20 705	21 322	21 562	22 244	22 799	25 133	24 626	22 417	22 213	22 444	25 797	27 514	29 335
1.	Banín	Banín	1 293		116	115	115	112	112	112	121	106	90	84	88	99	108	110
2.	Bělá nad Svitavou	Bělá nad Svitavou	1 155		153	157	161	165	169	177	207	190	171	166	158	172	188	197
3.	Bělá u Jevíčka		970		128	125	142	138	143	144	163	174	167	165	146	141	177	185
	1. Bělá u Jevíčka				101	99	113	108	112	113	129	138	167	130	116	111	142	147
	Bělá u Jevíčka	Bělá u Jevíčka	514		78	76	87	82	87	86	98	105	167	103	92	89	112	117
	Malonín	Malonín	260		23	23	26	26	25	27	31	33	.	27	24	22	30	30
	2. Smolná	Smolná u Jevíčka	196		27	26	29	30	31	31	34	36	.	35	30	30	35	38
4.	Benátky	Benátky u Litomyšle	478		78	78	78	79	80	81	86	85	79	80	76	90	99	120
5.	Bezděčí u Trnávky		699		60	61	62	62	61	61	62	71	66	63	62	69	76	81
	1. Bezděčí u Tmávky	Bezděčí u Tmávky	483		45	46	47	47	46	46	47	53	50	47	48	53	59	63
	2. Unerázka	Unerázka	217	1964	15	15	15	15	15	15	15	18	16	16	14	16	17	18

Pro účely filtrování a řazení údajů jsou v tabulkách ve formátu xlsx **skryté sloupce** s uvedením územní úrovně jednotlivých řádků tabulek a číselných kódů použitých územních prvků:

Okres Svitavy

Poř.č.	Okres, obec, část obce (díl), <i>historická osada / lokalita</i>	UR	LAU1	KOD_OBEC	KOD_SOP	KOD_CAST_D	KOD_KU	Katastrální území
a	b	c	d	e	f	h	i	j
	Okres Svitavy	3	CZ0533					
1.	Banín	4	CZ0533	572560	5312	000850	600857	Banín
2.	Bělá nad Svitavou	4	CZ0533	572586	5312	001686	601683	Bělá nad Svitavou
3.	Bělá u Jevíčka	4	CZ0533	505391	5308			
	1. Bělá u Jevíčka	7	CZ0533	505391	5308	001791		
	Bělá u Jevíčka	9	CZ0533	505391	5308	001791	601799	Bělá u Jevíčka
	Malonín	9	CZ0533	505391	5308	001791	601802	Malonín
	2. Smolná	7	CZ0533	505391	5308	001813	601811	Smolná u Jevíčka

Soubor tabulek bude průběžně aktualizován o nadcházející územní změny, postupně budou doplňovány chybějící údaje a rozšiřováno spektrum historických osad tak, aby bylo možno nahlížet na proměny osídlení v dlouhodobém časovém horizontu v co možná nejmenším územním detailu.

Zajímavosti Pardubického kraje v Historickém lexikonu obcí ČR 1869-2015:

- **největší obcí** jak počtem obyvatel (90 767, data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011), tak i výměrou (8 266 ha) je krajské město Pardubice, největší počet domů (10 462) je rovněž v krajském městě Pardubice;
- **nejmenší obcí** z pohledu počtu obyvatel je Želivsko v okrese Svitavy (s 34 obyvateli), v okrese Pardubice je to obec Holotín (se 45 obyvateli), Biskupice v okrese Chrudim (s 51 obyvateli) a v okrese Ústí nad Orlicí je nejmenší obcí Trpík (s 63 obyvateli);
- obec s nejmenší **výměrou** v Pardubickém kraji je Plch v okrese Pardubice (96 ha), v okrese Ústí nad Orlicí je nejmenší obcí Hrádek (100 ha), v okrese Svitavy se jedná o obec Řídký (141 ha) a v chrudimském okrese jsou nejmenší obcí Hroubovice (152 ha).

Územní členění Pardubického kraje k 1. 1. 2014

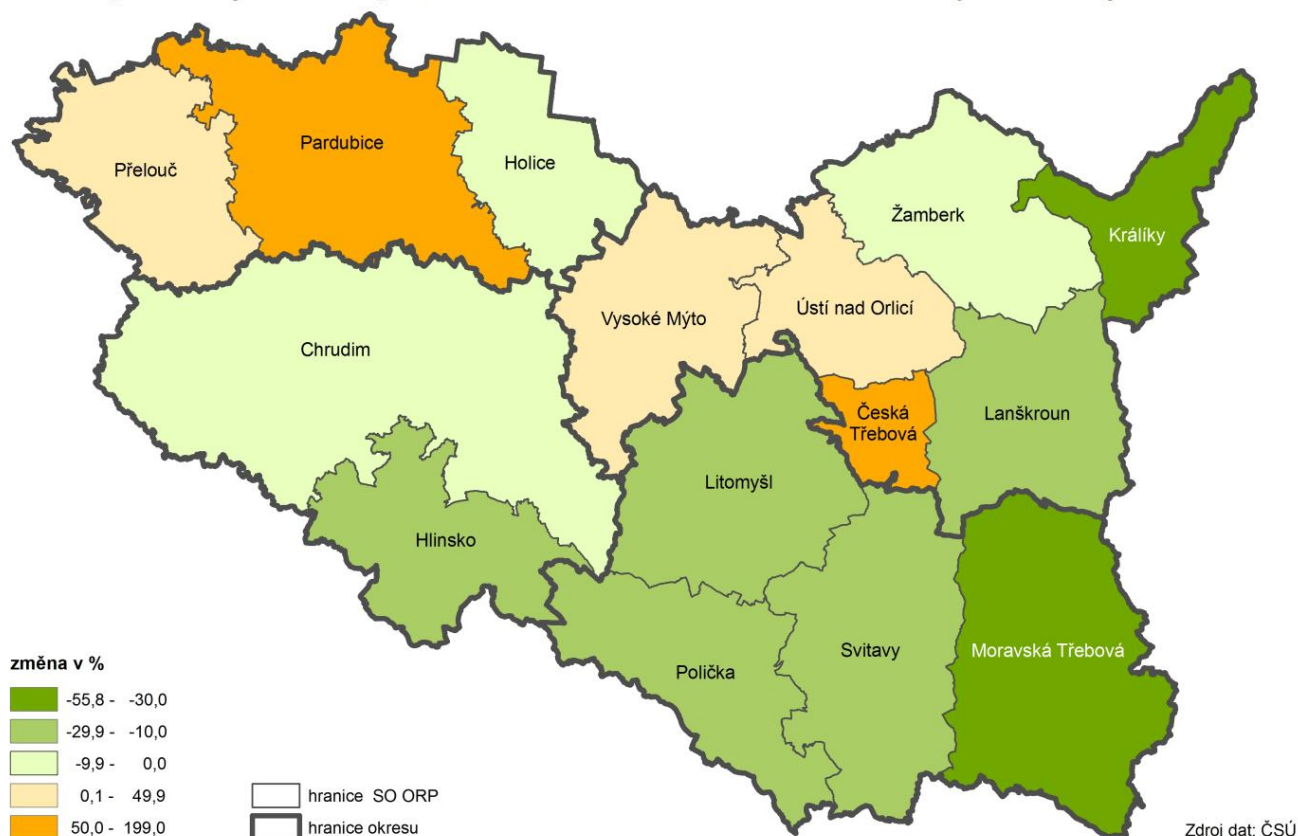

Zdroj dat: ČÚZK

Obce bez ohledu na počet obyvatel a rozlohu mohou mít rozdílný počet částí obce. Některé obce v Pardubickém kraji se dělí na více než 10 **částí obce** (často dříve samostatných obcí) a nemusí jít o velké statutární či okresní město. Například Žamberk v okrese Ústí nad Orlicí má 6 092 obyvatel (podle SLDB 2011) a není rozdělen na části obce. Skuteč v okrese Chrudim má pouze 5 183 obyvatel, ale skládá se ze 13 částí obce a Městečko Trnávka v okrese Svitavy má 1 389 obyvatel a 12 částí obce.

Ve **vývoji počtu obyvatel** v okresech, správních obvodech obcí s rozšířenou působností (dále SO ORP) a obcích Pardubického kraje v delší časové řadě jsou zřejmé rozdíly. Jediným okresem kraje, ve kterém se při porovnání hodnot v letech 1869-2011 zvýšil počet obyvatel, je okres Pardubice. V tomto časovém rozmezí vzrostl v Pardubickém okrese počet obyvatel více než dvojnásobně, z 81 tisíce obyvatel v roce 1869 na 168 tisíc obyvatel v roce 2011. Ze 112 obcí okresu byl nárůst počtu obyvatel zaznamenán ve 40 obcích, v 72 obcích se počet obyvatel snížil. Největší nárůst obyvatel zaznamenalo krajské město Pardubice, kde počet obyvatel vzrostl téměř sedminásobně a obec Srnojedy se v počtu obyvatel zvětšila téměř 5,5 krát. Naproti tomu obec Bukovina u Přelouče se počtem obyvatel zmenšila na třetinu.

Změna počtu obyvatel ve správních obvodech ORP Pardubického kraje mezi roky 1869 a 2011

Mezi okresy Pardubického kraje zaznamenal největší úbytek obyvatel mezi lety 1869-2011 okres Svitavy (pokles o téměř 28 %), za ním následuje okres Ústí nad Orlicí (pokles o 9,1 %) a okres Chrudim (pokles o 8,0 %):

- v 7 obcích okresu Svitavy se zvýšil počet obyvatel (např. město Svitavy se rozrostlo téměř 2x), ve zbývajících 109 obcích okresu byl zaznamenán pokles počtu obyvatel (obec Janůvky se zmenšila až 9x);
- v okrese Ústí nad Orlicí se počtem obyvatel rozrostlo 14 obcí (obec Horní Čermná se zvětšila téměř 5,5x), ve 101 obci Orlickoústecka se počet obyvatel snížil (obec Čenkovice se zmenšila více než 9x);
- v okrese Chrudim byl v 16 obcích zaznamenán přírůstek obyvatel, 92 obcí zaznamenalo početní úbytek.

Počet domů (obydlených i neobydlených) v okresech, SO ORP a obcích je údaj, u kterého obdobně jako u počtu obyvatel registrujeme **vývoj** v čase. Porovnáním hodnot mezi roky 1869 a 2011 vidíme nárůst počtu domů ve všech okresech Pardubického kraje:

- v chrudimském okrese se počet domů téměř zdvojnásobil, 101 obcí mělo v roce 2011 ve svém katastru více domů než v roce 1869, největší rozmach (více než pětinašobný) zaznamenalo město Slatiňany, v 7 obcích okresu se snížil počet domů ve sledovaném období, např. téměř o třetinu poklesl domovní fond v obci Dědová;
- ve všech obcích pardubického okresu se ve sledovaném období počet domů zvýšil, v průměru vzrostl počet domů na Pardubicku třikrát, největší rozvoj zaznamenala obec Srnojedy (třináctinásobek), město Pardubice (osminásobek), obce Němčice a Břehy se počtem domů rozrostly sedmkrát;

Změna počtu domů ve správních obvodech ORP Pardubického kraje mezi roky 1869 a 2011

- počet domů v okrese Svitavy vzrostl mezi lety 1869 a 2011 téměř o polovinu, z celkového počtu 116 obcí okresu v 84 obcích počet domů vzrostl, největší rozmach zažila obec Brněnec (více než čtyřnásobek), Svitavy a Cerkvice nad Loučnou se rozrostly dvaapůlkrát, ve třech obcích okresu se počet domů nezměnil, ve 29 obcích na Svitavsku se počet domů snížil, největší pokles (téměř o polovinu) registrujeme ve Stašově, Dětřichově a Kamenné Horce;
- v okrese Ústí nad Orlicí se zvýšil počet domů ve sledovaném období o polovinu, z 92 obcí s kladným přírůstkem stojí nejvýše Horní Černá (více než čtrnáctinásobek), v obci Plchovice se stav nezměnil, ve 22 obcích okresu mají domů méně, např. v Českých Petrovicích, Trpíku a Čenkovicích se snížil počet domů téměř o polovinu.

TEMATICKÉ ODKAZY:

[Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005](#)

(obsahující v textové části v oddíle II. podrobný popis územních změn od roku 1869)

[Statistický lexikon obcí - 2013](#)